

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maakaasumarkkinalain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maakaasumarkkinalakia. Ehdotetulla lailla pantaisiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/55/EY maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 98/30/EY kumoamisesta. Maakaasumarkkinalain soveltamisalaa laajennettaisiin biokaasuun, biomassasta peräisin olevaan kaasuun ja muun tyyppisiin kaasuihin, jotka soveltuvat syötettäviksi maakaasuverkkoon. Kotitalouskuluttajia koskevat direktiivin liitteen säännökset ehdotetaan pantaviksi täytäntöön maakaasumarkkinalain nojalla annettavalla kauppaja- ja teollisuusministeriön asetuksella.

Maakaasumarkkinalakiin ehdotetaan lisättäväksi direktiivin edellyttämä verkonhaltijoiden palvelujen hinnoittelussa noudatettava menettely, jossa maakaasumarkkinaviranomainen vahvistaa päätöksellään palvelujen hinnoittelussa noudatettavat menetelmät ennen niiden käyttöönottoa. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi myös direktiivin mukainen maakaasumarkkinaviranomaiselle tehtyjen verkonhaltijoita koskevien tutkimuspyyntöjen kahden kuukauden mittainen käsittelyaika-vaatimus.

Maakaasumarkkinalakiin ehdotetaan lisät-

täväksi säännös, joka antaa maakaasumarkkinaviranomaisen virkamiehelle oikeuden toimittaa maakaasumarkkinalain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä maakaasumarkkinaviranomaisen antamien vahvistus- tai velvoitepäätösten noudattamista koskevan tarkastuksen.

Muutoksenhakua maakaasumarkkinaviraston päätöksiin muutettaisiin energiamarkkinoiden kohtuullisuusvalvontaa uudistavan työryhmän suositusten mukaisesti. Muutoksenhaku muuttuisi kaksiportaiseksi. Maakaasumarkkinaviranomaisen verkkopalvelun hinnoittelua koskeviin päätöksiin haettaisiin muutosta valittamalla ensi asteessa markkinaoikeuteen.

Maakaasumarkkinalain verkkotoiminnan yleisiä velvoitteita koskevaan lukuun ehdotetaan lisättäväksi direktiivin mukaiset säännökset, joiden nojalla merkittävien uusien kaasuverkkoinvestointien osalta voidaan myöntää vapautus palvelujen hinnoittelua koskevasta maakaasumarkkinaviranomaisen suorittamasta sääntelystä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila.....	4
1.1. Maakaasumarkkinalaki	4
1.2. Uusi EU:n sisämarkkinadirektiivi.....	4
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	5
2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	5
2.2. Keskeiset ehdotukset	5
<i>Maakaasumarkkinalain soveltamisala</i>	5
<i>Kuluttajansuoja</i>	5
<i>Hinnoitteluperiaatteet</i>	6
<i>Toimitusvarmuuden seuranta</i>	6
<i>Toimintojen eriyttäminen</i>	6
<i>Maakaasumarkkinaviranomaisen tehtävät</i>	6
<i>Maakaasumarkkinoiden toimijoiden tiedonantovelvoitteet</i>	7
<i>Verkkoinvestointeja koskevat poikkeukset</i>	7
<i>Jäsenvaltioiden välistä maakaasun siirtoa koskevan direktiivin kumoaminen</i>	7
<i>Muutoksenhaku valvontaviranomaisen päätöksiin</i>	7
<i>Maakaasumarkkinaviranomaisen oikeus toimittaa tarkastus</i>	7
3. Esityksen vaikutukset.....	8
3.1. Taloudelliset vaikutukset	8
3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset.....	8
3.3. Alueelliset vaikutukset.....	8
4. Asian valmistelu	8
4.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	8
4.2. Lausunnot luonnoksesta hallituksen esitykseksi.....	8
5. Riippuvuus muista esityksistä.....	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	9
1. Lakiehdotuksen perustelut	9
1 luku. Yleiset säännökset.....	9
2 luku. Verkkotoiminnan yleiset velvoitteet ja hinnoitteluperiaatteet	9
4 luku. Maakaasun myynti ja maakaasun käyttäjän asema	9
7 luku. Ohjaus ja valvonta.....	10
9 luku. Erinäiset säännökset.....	15
2. Voimaantulo	15
3. Sääntämisenjärjestys	16
3.1. Säännösten ulottaminen voimassa oleviin maakaasusopimuksiin	16
3.2. Maakaasuverkkotoiminnan sääntelyn muutokset.....	16
3.3. Sääntämisenjärjestyksen arviointi	17

LAKIEHDOTUS.....	18
maakaasumarkkinalain muuttamisesta	18
LIITE	23
RINNAKKAISTEKSTI.....	23
maakaasumarkkinalain muuttamisesta	23

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Maakaasumarkkinalaki

Suomen maakaasumarkkinoiden kehittämiseksi ja maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/30/EY täytäntöön panemiseksi annettiin 1 päivänä elokuuta 2000 voimaan tullut maakaasumarkkinalaki (508/2000). Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden tuli valita markkinoiden avaamismalliksi joko säännelty tai neuvotteluihin perustuva verkkoon pääsy ja avata pääsy kaasuverkkoihin direktiivissä annetun aikataulun mukaisesti. Tämän lisäksi direktiivissä on alan toimijoita koskevia velvoitteita, jotka koskevat toiminnan kehittämistä, syrjimättömyyttä ja toimintojen eriyttämistä.

Direktiivin täytäntöönpanossa Suomi käytti oikeutta direktiivin 26(1) artiklan mukaiseen poikkeukseen eikä Suomen maakaasumarkkinoita avattu direktiivin tarkoittamalla tavalla. Suomella on oikeus poikkeukseen niin kauan kuin molemmat seuraavat ehdot ovat voimassa: Suomella ei ole suoraa yhteyttä minkään muun jäsenvaltion yhteen liitettyyn verkkoon ja Suomella on vain yksi pääasiallinen maakaasun toimittaja.

Maakaasumarkkinalailla avattiin maakaasun jälkimarkkinat, joilla voivat käydä kauppaa vähintään 5 miljoonaa kuutiometriä vuodessa maakaasua hankkivat maakaasun loppukäyttäjät tai vähittäismyyjät. Lisäehtona on, että toimijoiden maakaasun mittaus on kaukoluennan piirissä. Jälkimarkkinakauppaa varten maakaasuverkonhaltijat ovat maakaasumarkkinalain nojalla velvollisia myymään siirtopalveluja. Jälkimarkkinoilla vaihdettava maakaasu on kaasun loppukäyttäjien tai vähittäismyyjien alun perin tukkumyyjältä omaan käyttöönsä tai jälleenmyyntiin jakeluverkkonsa kautta hankkimaa maakaasua.

1.2. Uusi EU:n sisämarkkinadirektiivi

Vuoden 2003 kesäkuun 26 päivänä annettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/55/EY maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 98/30/EY kumoamisesta, jäljempänä direktiivi. Uudessa direktiivissä on säännöksiä, joiden tavoitteena on kuluttajan suojan, toimitusvarmuuden seurannan ja verkkonhaltijoiden toiminnan eriyttämisen tehostaminen. Direktiiviin sisältyy myös markkinoiden avaamisaikataulu, jonka mukaan siirtopalvelujen saantiin oikeutettuja asiakkaita ovat viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2004 alkaen kaikki muut kuin kotitalousasiakkaat ja viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2007 alkaen kaikki asiakkaat. Lisäksi direktiivissä on täsmennetty maakaasumarkkinaviranomaisen tehtäviä. Näihin kuuluu yhtenä keskeisimmistä velvollisuus vahvistaa tai hyväksyä ennen voimaantuloa ainakin menetelmät, joita käytetään siirto- ja jakelutariffien laskennassa.

Direktiivin 28 artiklassa on uusia ja eristyneitä markkinoita koskevat poikkeukset. Artiklan 28 kohdan 1 poikkeukset koskevat Suomea. Artiklan mukaan Suomi voi poiketa direktiivin 4 artiklan, 9 artiklan, 23 artiklan ja/tai 24 artiklan säännöksistä. Direktiivin 4 artikla koskee lupamenettelyä. Direktiivin 9 artiklassa on siirtoverkon toimintojen eriyttämistä koskevat säännökset ja direktiivin 23 artiklassa on markkinoiden avaamista eli vaatimukset täyttävien asiakkaiden määrittelyä koskevat säännökset. Direktiivin 24 artikla koskee erillisiä linjoja.

Suomen neuvottelutavoitteena direktiivin valmisteluvaiheessa oli vuonna 1998 annettuun direktiiviin kuuluvien poikkeuksien säilyttäminen ja oikeus poikkeukseen uuden direktiivin 9 artiklan eli siirtoverkon oikeudellisen ja toiminnallisen eriyttämisen osalta. Koska maakaasun siirtoverkkoa ei ole Suo-

messä avattu, katsottiin, että direktiivin edellyttämä siirtoverkon oikeudellinen ja toiminnallinen eriyttäminen ei ole tarpeellista, vaan aiheuttaisi lisäkustannuksia ilman hyötyjä maakaasumarkkinoiden toimijoille.

Direktiivin 13 artiklassa on maakaasun jakeluverkkojen eriyttämistä koskevat säännökset, jotka edellyttävät jakeluverkkotoiminnan oikeudellista ja toiminnallista eriyttämistä. Artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat päättää, ettei jakeluverkkojen eriyttämissäännöksiä sovelleta maakaasualan yrityksiin, joilla on alle 100 000 verkkoon liitettyä asiakasta. Suomessa kaikilla maakaasualan yrityksillä on vähemmän kuin 100 000 asiakasta. Tämän vuoksi direktiivi antaa myös maakaasun jakeluverkkojen osalta mahdollisuuden jättää oikeudellista ja toiminnallista eriyttämistä koskevat säännökset soveltamatta.

Uuden direktiivin edellyttämät kansalliset lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset tulee saattaa voimaan viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2004.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Ehdotetulla maakaasumarkkinalain muutoksella pantaisiin täytäntöön uusittu maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä annettu direktiivi 2003/55/EY. Direktiivin täytäntöön panossa Suomi käyttäisi oikeutta poikkeukseen maakaasun siirtoverkkojen eriyttämistä koskevan artiklan kohdalla. Maakaasun jakeluverkkojen kohdalla Suomi käyttäisi jäsenvaltioiden oikeutta jättää oikeudellinen ja toiminnallinen eriyttäminen toteuttamatta, koska Suomessa jakeluverkkojen koko asiakasmäärällä mitattuna alittaa direktiivissä annetun kynnsarvon ja koska nykytilanteessa, jossa Suomen maakaasumarkkinoita ei ole avattu direktiivin tarkoittamalla tavalla, tarvetta jakeluverkkojen eriyttämiseen ei vielä ole.

Direktiivin keskeinen kohta, joka koskee maakaasumarkkinaviranomaisen suorittamaa verkkopalvelujen hinnoittelun laskentamethodien etukäteistä hyväksyntää, pantaisiin

täytäntöön energiamarkkinoiden kohtuullisuusvalvontaa uudistavan työryhmän ehdotusten mukaisesti. Maakaasumarkkinalakiin ehdotetaan lisättävän myös työryhmän ehdotama uusi säännös, jonka mukaan yritysjärjestelyjen yhteydessä yksittäisten asiakkaiden maksuihin suuria muutoksia aiheuttavat jakeluverkonhaltijan tariffirakenteen muutokset tulisi toteuttaa maakaasumarkkinaviranomaisen eli Energiamarkkinaviraston hyväksymän siirtymäajan kuluessa. Myös maakaasumarkkinaviranomaisen päätöksiä koskeva muutoksenhaku toteutettaisiin pääosin työryhmän ehdottamalla tavalla.

Direktiivin täytäntöönpanosta johtuvan maakaasumarkkinalain muuttamisen yhteydessä maakaasumarkkinalakia ehdotetaan täydennettävän säännöksellä, joka jo on sähkömarkkinalaissa ja joka koskee maakaasumarkkinaviranomaisen virkamiehen oikeutta toimittaa maakaasumarkkinalain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä maakaasumarkkinaviranomaisen antamien vahvistus- tai velvoitepäätösten noudattamista koskeva tarkastus.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Maakaasumarkkinalain soveltamisala

Maakaasumarkkinalain soveltamisalaa koskevaa 1 luvun 2 §:ää ehdotetaan muutettavan vastaamaan direktiivin soveltamisalaa lisäämällä mainittuun lain kohtaan uusi momentti, jossa todetaan lakia sovellettavan myös biokaasuun ja biomassasta peräisin olevaan kaasuun tai muun tyyppisiin kaasuihin edellyttäen, että näitä kaasuja voidaan teknisesti ja turvallisesti syöttää maakaasuverkkoon ja siirtää kyseisessä verkossa.

Kuluttajansuoja

Direktiivin 3 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava kuluttajansuojan korkea taso erityisesti yleisten sopimusehtojen, yleisen tiedottamisen ja riitosenratkaisumenettelyjen osalta. Ainakin kotitalouskuluttajien osalta näihin toimenpiteisiin on kuuluttava direktiivin liitteessä A esitetyt toimenpiteet. Näistä kuluttajansuojatoimenpiteistä ehdotetaan säädettävän kauppa- ja

teollisuusministeriön asetuksella. Maakaasumarkkinalain mukaan myyntiä ja maakaasun käyttäjän asemaa koskevaan 4 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 §, jossa todetaisiin, että maakaasun kotitalousasiakkaita koskevista yleisistä sopimusehdoista säädetään kauppaja- ja teollisuusministeriön asetuksella.

Hinnoitteluperiaatteet

Maakaasumarkkinalain 2 luvussa on säädetty verkkotoiminnan yleisistä velvoitteista ja hinnoitteluperiaatteista. Energiamarkkinoiden kohtuullisuusvalvontaa uudistavan työryhmän ehdotuksen mukaisesti 2 luvun 9 §:n 3 momenttia muutettaisiin niin, että jakeluverkkoyhdistämisen yhteydessä asiakkaiden maksuihin tulevat merkittävät muutokset toteutettaisiin maakaasumarkkinaviranomaisen hyväksymän siirtymäajan kuluessa.

Toimitusvarmuuden seuranta

Direktiivin 5 artikla edellyttää, että jäsenvaltiot varmistavat toimitusvarmuuteen liittyvien kysymysten seurannan. Erityisesti tulee seurata tarjonnan ja kysynnän tasapainoa kansallisilla markkinoilla, suunnitteilla ja rakenteilla olevan lisäkapasiteetin määrää sekä verkkojen laatua ja niiden ylläpidon tasoa samoin kuin toimenpiteitä kysyntähuippujen kattamiseksi ja yhden tai useamman kaasun toimittajan toimitusvajausten hoitamiseksi. Direktiivi edellyttää, että toimivaltaiset viranomaiset julkaisevat vuosittain heinäkuun 31 päivään mennessä toimitusvarmuutta koskevan kertomuksen, joka on toimitettava Euroopan yhteisöjen komissiolle. Tämä toimitusvarmuuden seuranta ehdotetaan annettavaksi maakaasumarkkinaviranomaisena toimivan Energiamarkkinaviraston tehtäväksi. Toimitusvarmuuden seurannasta ehdotetaan säädettävän maakaasumarkkinalain 7 lukuun otettavalla uudella 7 pykälällä.

Toimintojen eriyttäminen

Suomella on oikeus poikkeukseen direktiivin mukaisesta maakaasun siirtoverkon oikeudellisesta ja toiminnallisesta eriyttämisestä.

Koska lisäksi Suomella on maakaasun jakeluverkkotoiminnan osalta oikeus jättää direktiivin oikeudellista ja toiminnallista eriyttämistä koskevat säännökset soveltamatta jakeluverkkoyhdistämisen yhteydessä direktiivissä annetun kynnyksarvon alapuolelle ja koska jakeluverkkoyhdistämisen oikeudelliseen ja toiminnalliseen eriyttämiseen ei Suomen maakaasumarkkinoiden nykyisessä kehitysvaiheessa ole tarvetta, maakaasumarkkinalakia ei ole tarvetta muuttaa verkkotoiminnan oikeudellista ja toiminnallista eriyttämistä koskevilla säännöksillä.

Maakaasumarkkinaviranomaisen tehtävät

Direktiivin 25 artiklassa on säädetty sääntelyviranomaisen eli maakaasumarkkinaviranomaisen tehtävistä. Direktiivissä mainitut tehtävät ehdotetaan lisättäväksi maakaasumarkkinalain ohjausta ja valvontaa käsittelevään 7 lukuun.

Maakaasumarkkinalain 7 luvun 1 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa todetaan maakaasumarkkinaviranomaisen velvollisuus julkaista vuosittain valvontaa koskeva kertomus sekä huolehtia valvontaan liittyvistä kansainvälisistä tiedonantovelvoitteista.

Merkittävin uusi maakaasumarkkinaviranomaisen tehtävä on direktiivin mukainen velvollisuus vahvistaa tai hyväksyä ennen voimaantuloa ainakin menetelmät, joita käytetään verkkonhaltijan ja järjestelmävalvostaan siirtoverkonhaltijan palvelujen tarjontaan sovellettavien tariffien ja ehtojen laskennassa. Tästä maakaasuverkkotoiminnan hinnoittelun kohtuullisuusvalvonnasta säädettäisiin 7 luvun uusissa 1 a—1 d pykälissä.

Ohjausta ja valvontaa koskevan 7 luvun 2 § ehdotetaan muutettavan siten, että todetaan velvoitepäätöksellä voitavan määrätä, millä tavoin virhe tai laiminlyönti tulee korjata sekä palauttamaan virheellisesti peritty maksu asiakkaalle.

Direktiivin 25 artiklan mukaan maakaasumarkkinaviranomaisen on käsiteltävä verkkonhaltijoita koskevat tutkimuspyynnöt kahden kuukauden kuluessa tutkimuspyynnön vastaanottamisesta. Tämä tutkimuspyyntöjen käsittelyaikaa koskeva säännös ehdotetaan li-

sättävän maakaasumarkkinalain 7 lukuun uudeksi 2 a pykäläksi.

Maakaasumarkkinoiden toimijoiden tiedonantovelvoitteet

Maakaasumarkkinalain 7 luvun 5 §:ssä on maakaasumarkkinoiden toimijoita koskeva velvoite antaa kauppa- ja teollisuusministeriölle ja maakaasumarkkinaviranomaiselle tarpeelliset tiedot maakaasumarkkinalaissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Maakaasumarkkinalain 7 luvun 5 pykälään ehdotetaan lisättävän uusi 3 momentti, jossa todetaan valvontaviranomaisen mahdollisuus asettaa päätöksensä tehosteeksi uhkasakko.

Verkkoinvestointeja koskevat poikkeukset

Direktiivin artiklassa 22 on säädetty poikkeuksista, joita on mahdollista myöntää merkittävien verkkoinvestointien eli jäsenvaltioiden välisten yhdysputkien, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitosten ja varastojen osalta. Poikkeus voitaisiin myöntää hakemuksesta direktiivin artikloista, jotka koskevat kolmannen osapuolen pääsyä verkkoon (artikla 18), varastojen käyttöoikeutta (artikla 19), tuotantovaiheen putkistojen käyttöoikeutta (artikla 20), maakaasumarkkinaviranomaisen suorittamaa tariffien laskentamenetelmien hyväksymistä (artikla 25(2)), laskentamenetelmien hyväksyttämistä jäsenvaltion elimellä (artikla 25(3)) ja tariffien ja laskentamenetelmien muuttamista (artikla 25(4)). Poikkeus voidaan myöntää myös silloin, kun olemassa olevan verkon kapasiteettia kasvatetaan tai verkkoa muutetaan uusien kaasuntoimituslähteiden kehittämiseksi. Direktiivissä on mainittu poikkeuksen myöntämisen edellytykset.

Maakaasumarkkinalain 2 lukuun ehdotetaan lisättävän uusi 4 a pykälä, jossa todetaan mahdollisuus verkkoinvestointeja koskevaan poikkeuslupahakemukseen ja poikkeuksen myöntämisen edellytykset. Hakemus olisi tehtävä maakaasumarkkinaviranomaiselle. Maakaasumarkkinaviranomaisen velvollisuudesta antaa poikkeusta koskeva päätös sekä päätöstä koskevat olennaiset tiedot tiedoksi Euroopan yhteisöjen komissiolle säädettäisiin muutettavassa 9 luvun 5 §:ssä.

Jäsenvaltioiden välistä maakaasun siirtoa koskevan direktiivin kumoaminen

Direktiivin 32 artiklan 1 kohdassa säädetään direktiivin 91/296/ETY kumoamisesta. Tämä niin sanottu transit-direktiivi voidaan kumota, koska direktiivin säännökset korvaavat transit-direktiivin. Maakaasumarkkinalaista ehdotetaan kumottavaksi 9 luvun 6 §, jossa on säädetty transit-direktiivin soveltamisesta.

Muutoksenhaku valvontaviranomaisen päätöksiin

Direktiivi ei edellytä muutoksia maakaasumarkkinalain säännöksiin, jotka koskevat muutoksenhakua valvontaviranomaisen päätöksiin. Maakaasumarkkinoiden toimijat ovat ehdottaneet kaksiportaiseen muutoksenhaakuun siirtymistä. Muutoksenhakua ehdotetaan muutettavan energiamarkkinoiden kohtuullisuusvalvontaa uudistavan työryhmän ehdotuksen mukaisesti. Maakaasumarkkinaviranomaisen valvontapäätöksen sekä päätökseen joka koskee tariffien laskentamenetelmiä, haettaisiin muutosta valittamalla markkinaoikeuteen. Muihin maakaasumarkkinaviranomaisen päätöksiin haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Kauppa- ja teollisuusministeriön maakaasumarkkinalain nojalla antamaan päätökseen sekä hallinto-oikeuden ja markkinaoikeuden antamaan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Muutetusta muutoksenhausta valvontaviranomaisen päätöksiin ehdotetaan säädettävän muuttamalla maakaasumarkkinalain 9 luvun 4 §.

Maakaasumarkkinaviranomaisen oikeus toimittaa tarkastus

Maakaasumarkkinaviranomaisen oikeudesta toimittaa tarkastus säädettäisiin 7 lukuun lisättävässä 5 §:n 2 momentissa. Tarkastus koskisi maakaasumarkkinalain nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä maakaasumarkkinaviranomaisen 7 luvun 1 a—1 d ja 2 pykälien nojalla antamien päätösten nou-

dattamista. Vastaava säännös on sähkömarkkinalaissa.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Maakaasumarkkinaviranomaisen suorittama maakaasuverkkotoiminnan hinnoittelumenetelmien sääntely merkitsee hinnoittelun kohtuullisuusvalvontaa, mikä estää ylihinnointia. Toisaalta verkkotoiminnan hinnoittelumenetelmien sääntelyn ei arvioida merkittävästi muuttavan hinnoittelua nykytasoon verrattuna.

Verkkotoiminnan hinnoittelumenetelmien etukäteisvalvonnan arvioidaan lisäävän maakaasualan yritysten työmäärää jonkin verran. Tästä ei arvioida kuitenkaan koituvan merkittäviä lisäkustannuksia.

Verkkotoiminnan hinnoittelun kohtuullisuusvalvonnan ja toimitusvarmuuden seurannan arvioidaan lisäävän Energiamarkkinaviraston työmäärää noin kahden henkilön työpanoksen verran. Tästä aiheutuvat lisäkustannukset olisivat noin 150 000 euroa vuodessa.

Siirtyminen kaksiportaiseen muutoksenhaakuun Energiamarkkinaviraston päätöksistä aiheuttaa lisäkustannuksia tuomioistuinlaitokselle. Maakaasumarkkinalain ja sähkömarkkinalain muutosten yhteisiä tuomioistuinlaitokseen kohdistuvia kustannusvaikutuksia on käsitelty hallituksen esityksessä sähkömarkkina- ja markkinaoikeuslain muuttamisesta.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Maakaasumarkkinalain ehdotetun muutoksen ei arvioida aiheuttavan merkittäviä organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia maakaasualan yrityksille.

Energiamarkkinaviraston vuotuisen työmäärän arvioidaan lisääntyvän noin kahdella henkilötyövuodella.

Maakaasumarkkinalain ja sähkömarkkinalain muutosten yhteisiä tuomioistuinlaitok-

seen kohdistuvia organisaatiovaikutuksia on käsitelty hallituksen esityksessä sähkömarkkina- ja markkinaoikeuslain muuttamisesta.

3.3. Alueelliset vaikutukset

Ehdotetulla maakaasumarkkinalain muutoksella ei arvioida olevan alueellisia vaikutuksia.

4. Asian valmistelu

4.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä kauppateollisuusministeriössä. Valmisteluaineistona on käytetty Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2003/55/EY maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 98/30/EY kumoamisesta sekä marraskuun 4 päivänä 2003 jätettyä energiamarkkinoiden kohtuullisuusvalvontaa uudistavan työryhmän raporttia.

4.2. Lausunnot luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Luonnoksesta hallituksen esitykseksi ovat antaneet lausunnon Energia-alan Keskusliitto ry Finergy, Energiamarkkinavirasto, Gasum Oy, Huoltovarmuuskeskus, Kilpailuvirasto, Kuluttajavirasto, Maakaasuyhdistys ry, Suomen Kaukolämpö ry, Suomen Kuluttajaliitto ry, Suomen Kuntaliitto, Sähköenergialiitto ry Sener, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto sekä Öljy- ja Kaasualan Keskusliitto ry.

Lausunnonantajat esittivät joitakin säännösehdoituksia ja esitysluonnoksen perusteluja koskevia täsmennyksiä, jotka on pyritty ottamaan mahdollisuuksien mukaan huomioon.

5. Riippuvuus muista esityksistä

Esitykseen liittyy samanaikaisesti annettu hallituksen esitys sähkömarkkinalain ja markkinaoikeuslain muuttamisesta. Esitykset liittyvät kiinteästi toisiinsa Energiamarkkinaviraston päätösten muutoksenhakua koskevilta osilta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

2 §. Maakaasumarkkinalain soveltamisala on määritelty lain 1 luvun 2 §:ssä. Direktiivissä 2003/55/EY direktiivin soveltamisalaan on lisätty biokaasu ja biomassasta peräisin oleva kaasu tai muun tyyppiset kaasut edellyttäen, että näitä kaasuja voidaan teknisesti ja turvallisesta syöttää maakaasuverkkoon ja siirtää kyseisessä verkossa. Vastaava soveltamisalan lisäys tehtäisiin maakaasumarkkinalakiin lisäämällä lain 1 luvun 2 pykälään uusi 3 momentti. Biokaasun, biomassasta peräisin olevan kaasun ja muun tyyppisten kaasujen tulisi täyttää verkonhaltijan asettamat laatuvaatimukset koostumuksen osalta.

2 luku. Verkkotoiminnan yleiset velvoitteet ja hinnoitteluperiaatteet

4 a §. Maakaasumarkkinalain 2 lukuun lisättävässä 4 a §:ssä säädettäisiin direktiivin mukaisista vapautuksista, jotka koskisivat uutta merkittävää maakaasuverkkoinvestointia. Verkolla tarkoitetaan tässä yhteydessä direktiivin määritelmien mukaista verkkoa, joka sisältää myös nesteytetyn maakaasun käsittelylaitokset ja varastot. Maakaasumarkkinaviranomaisen voisi hakemuksesta vapauttaa uuden verkon kolmannen osapuolen verkkoon pääsystä ja tariffien laskentamenetelmien hyväksymismenettelystä. Vapautuksen edellytyksistä on säädetty 4 a §:n 2 momentissa. Vapautus voitaisiin myöntää, jos verkkoinvestointihanke lisäisi kilpailua maakaasun toimituksissa ja parantaisi toimitusvarmuutta. Investointiin liittyvän riskin tulisi olla niin suuri, että investointi ei toteutuisi ilman vapautusta. Uuden verkon haltijana tulisi olla oikeushenkilö, joka on ainakin oikeudellisen muotonsa osalta erillinen niistä verkonhaltijoista, joiden verkkoon uusi verkon osa liitetään. Investoinnin kustannukset tulisi periä kyseisen uuden verkon osan käyttäjiltä. Vapautuksen ei tulisi haitata kilpailua, maakaasun sisämarkkinoiden tehokasta toi-

mintaa eikä sen säännellyn verkon toimintaa, johon verkko on liitetty. Vapautus voitaisiin myöntää myös silloin, kun olemassa olevan verkon kapasiteettia lisätään merkittävästi tai muutetaan uusien kaasuntoimituslähteiden kehittämiseksi. 4 a §:n 3 momentin mukaan vapautuksen myöntämisestä päätettäessä on tapauskohtaisesti harkittava, onko tarpeen asettaa vapautuksen kesto ja jäsenvaltioiden rajat ylittävien yhdysputkien syrjimätöntä käyttöoikeutta koskevia ehtoja tai kapasiteetin hallintaa ja jakoa koskevia sääntöjä. Näistä päätettäessä olisi otettava huomioon sopimusten kesto, rakennettava lisäkapasiteetti tai olemassa olevan kapasiteetin muutos, hankkeen aikaperspektiivi ja kansalliset olosuhteet.

9 §. Maakaasumarkkinalain 2 luvun 9 § 3 momenttia muutettaisiin energiamarkkinoiden kohtuullisuusvalvontaa uudistavan työryhmän suosituksen mukaisesti niin, että jakeluverkkojen yhdistämisen yhteydessä asiakkaiden maksuihin tulevat merkittävät muutokset toteutettaisiin maakaasumarkkinaviranomaisen hyväksymän siirtymäajan kuluessa. Maksujen muutokset tarkoittaisivat lähinnä maksujen korotuksia. Kun maksujen korotukset tehtäisiin siirtymäajan kuluessa, välttyttäisiin maksujen suurilta kertakorotuksilta. Siirtymäajan pituus voisi olla esimerkiksi kolme vuotta

4 luku. Maakaasun myynti ja maakaasun käyttäjän asema

7 §. Direktiivin liitteessä on kotitalousasiakkaisiin sovellettavat yleisiä sopimusehtoja, yleistä tiedottamista ja riitojenratkaisumenetelmiä koskevat säännökset. Direktiivin liitteen säännökset tiedottamisen osalta on jo pantu täytäntöön maakaasumarkkinalaissa. Samoin riitojenratkaisumenetelmiä koskevilta osin liitteen säännökset on pantu täytäntöön. Maakaasun käyttäjät voivat valittaa kulluttajavalituslautakuntaan tai Energiamarkkinavirastoon. Muilta osin liitteen säännökset pantaisiin täytäntöön kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella. Maakaasumarkkinalain 4 lukuun lisättäisiin uusi 7 §, jossa an-

nettaisiin kauppa- ja teollisuusministeriölle asetuksenantovaltuus. Asetus koskisi maakaasumarkkinalain 1 luvun 3 §:ssä määriteltyjä kuluttajia, joilla tarkoitetaan kuluttajasuojalain (38/1978) 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettuja kuluttajia.

7 luku. Ohjaus ja valvonta

1 §. Maakaasumarkkinalain 7 luvun 1 §:ään lisättäisiin uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin direktiivin 25 artiklan mukaisesti maakaasumarkkinaviranomaisen velvollisuudesta julkaista vuosittain valvontaa koskeva kertomus sekä huolehtia valvontaan liittyvistä kansainvälisistä tiedonantovelvoitteista. Maakaasumarkkinaviranomaisen suorittamassa markkinoiden valvonnassa tulisi tarkastella direktiivin edellyttämiä asioita ja kiinnittää huomiota:

- mekanismeihin, joiden avulla käsitellään kapasiteetin riittämättömyyttä

- aikaan, jonka siirto- ja jakeluverkonhaltijat käyttävät liitöntöjen ja korjausten suorittamiseen

- toimintojen eriyttämiseen ja sen varmistamiseen, että toimintojen välillä ei esiinny ristiinsubventointia

1 a §. Maakaasumarkkinalain 7 luvun uuteen 1 a §:ään ehdotetaan direktiivin 25 (2) artiklaan perustuvia säännöksiä maakaasumarkkinaviranomaiselle kuuluvasta etukäteisestä toimivallasta vahvistaa menetelmät, joita käytetään verkonhaltijan ja järjestelmävastuuseen määrätyn siirtoverkonhaltijan palvelujen ehtojen ja hintojen määrittämisessä. Etukäteistä toimivaltaa olisi verkonhaltijoiden ja järjestelmävastaavan toimintaan 1 momentissa luetelluissa tapauksissa. Muissa tapauksissa maakaasumarkkinaviranomaisen toimivalta perustuisi 1 c ja 2 §:n säännöksiin ja olisi luonteeltaan jälkikäteistä. Etukäteinen toimivalta merkitsisi sitä, että verkonhaltija tai järjestelmävastuuseen määrätty siirtoverkonhaltija ei saisi ottaa käyttöön palvelujen ehtoja ja niiden hinnoittelua koskevia menetelmiä ennen kuin maakaasumarkkinaviranomainen on antanut niitä koskevan vahvistuspäätöksen. Viranomainen ei olisi vahvistuspäätöstä antaessaan sidottu verkonhaltijan esittämiin ehtoihin tai menetelmiin, vaan viranomaisella olisi oikeus di-

rektiivin 25 (4) artiklan edellyttämällä tavalla poiketa verkonhaltijan esityksestä. Vahvistuspäätös olisi luonteeltaan yhteen toiminnanharjoittajaan kohdistuva hallintopäätös, johon toiminnanharjoittajalla olisi muutoksenhakuoikeus. Samalla päätöksellä voitaisiin tarvittaessa asettaa ehdot usealle toiminnanharjoittajille.

Ehdotetun 1 momentin mukaan ennalta vahvistettavia ehtoja ja menetelmiä olisivat 1) menetelmät verkonhaltijan verkkotoiminnan tuoton ja siirtopalveluista perittävien maksujen määrittämiseksi, 2) verkonhaltijan siirtopalvelun ehdot, 3) verkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi sekä 4) järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palveluiden ehdot sekä menetelmät palveluista perittävien maksujen määrittämiseksi.

Maakaasumarkkinalain määritelmien mukaan maakaasuverkolla tarkoitetaan toisiinsa liitetyistä maakaasuputkista ja -putkistoista sekä kaikista niihin kuuluvista säiliöistä, laitteista ja laitteistoista, joiden sisältönä on maakaasu, muodostettua kokonaisuutta, joka on tarkoitettu maakaasun siirtoon tai jakeluun. Direktiivin määritelmien mukaan verkolla tarkoitetaan siirtoverkkoa, jakeluverkkoa, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksia, varastoja ja lisäpalveluja tuottavia laitoksia, joten direktiivin mukainen hinnoittelun kohtuullisuusvalvonta koskisi myös näitä. Koska Suomessa ei nykyisin ole nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksia eikä varastoja, hinnoittelun kohtuullisuusvalvontaa ei käytännössä tarvitse niihin soveltaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että maakaasumarkkinaviranomaisen 1 momentissa tarkoitettun päätöksen tulee perustua lain 2 ja 3 luvussa ja 4 luvun 6 §:ssä säädettyihin perusteisiin. Vahvistuspäätöksessä maakaasumarkkinaviranomainen voisi määrätä seuraavista seikoista:

- 1) verkkotoimintaan sitoutuneen pääoman arvostusperiaatteista;

- 2) verkkotoimintaan sitoutuneelle pääomalle hyväksyttävän tuoton määrittämistavasta;

- 3) verkkotoiminnan tuloksen määrittämistavasta sekä sen edellyttämästä tuloslaskelman ja taseen oikaisusta;

- 4) verkkotoiminnan tehostamiseen kannustavasta tavoitteesta ja sen määrittämistavasta

sekä menetelmästä, jolla tehostamistavoitetta sovelletaan hinnoittelussa; sekä

5) hinnoittelurakenteen määrittämistä, jos määrittämistapa on tarpeen verkkoon pääsyn toteuttamiseksi tai Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen täytäntöön panemiseksi taikka jos määrittämistapa liittyy järjestelmävuotuun piiriin kuuluvien palvelujen hinnoitteluun.

Vahvistuspäätöksessä määrättäisiin, miten eri pääomaerät otetaan huomioon hinnoittelun perusteena olevaa verkkotoimintaan sitoutunutta pääomaa määritettäessä. Lisäksi tiettyjen pääomaerien kuten maakaasuverkon osalta vahvistettaisiin hinnoittelun perusteena käytettävien pääomaerien arvostusperiaatteet ja -menetelmät. Vahvistuspäätöksissä tulisi eri verkkonhaltijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi soveltaa yhtenäisiä laskentamenetelmiä. Sen sijaan varsinaisia hinnoittelussa sovellettavia pääomaeria ei tulisi vahvistuspäätöksessä vahvistamaan etukäteen, vaan ne voisivat vaihdella vuosittain verkkonhaltijan omaisuuden muuttuessa.

Vahvistuspäätöksessä määrättäisiin myös verkkotoimintaan sitoutuneelle pääomalle kohtuulliseksi katsottavan tuottoprosentin määrittelymenetelmä. Ennustettavuuden parantamiseksi tuottoprosentin määrittelymenetelmä tulisi laatia sellaiseksi, että seuraavan vuoden tuottoprosentti voidaan laskea etukäteen. Kohtuullisen tuottoprosentin määrittelyyn sisältyisi myös riskitason määrittely. Riskitasoa arvioitaessa voitaisiin tarvittaessa ottaa huomioon eri yritystyyppien mahdollisesti erilaiset olosuhteet. Siten tuottoprosentit voivat vaihdella yritystyyppittäin.

Maakaasuverkkotoiminnalle hyväksyttävän tuottotason määrittelyssä tulisi ottaa huomioon Suomen maakaasumarkkinoiden erityispiirteet. Kohtuullista tuottotasoa määriteltäessä maakaasumarkkinaviranomaisen tulisi määritellä sallittu tuottotaso riittävälle tasolle maakaasuverkon kehittämisen varmistamiseksi. Kohtuullisen tuottotason määrittelyyn vaikuttaa maakaasuverkkotoiminnan arvioitu riskitaso. Riskitason arvioinnissa tulisi ottaa huomioon maakaasun hankintaan liittyvät riskit. Näitä saatavuusriskejä lisää se, että Suomessa käytettävä maakaasu on maahan tuojan yhdeltä toimittajalta hankkimaa tuontitavaraa. Maakaasun menekkiriskiä puoles-

taan lisää se, että merkittävällä osalla maakaasun käyttäjistä on mahdollisuus vaihtaa kaasu muuhun polttoaineeseen, jos maakaasun hintakilpailukyky ei ole riittävä. Maakaasuverkkotoiminnan liiketoimintariskejä arvioitaessa tulisi ottaa huomioon, että maakaasuverkkonhaltijoilla ei ole alueellisia yksinoikeuksia verkkojen rakentamisessa vaan verkkoja voivat rakentaa joissain tapauksissa myös kilpailevat yritykset.

Vahvistuspäätöksessä vahvistettaisiin jokaiselle verkkonhaltijalle alkavaa valvontajaksoa koskeva tehostamistavoite, johon voisi sisältyä myös tuottavuuden kasvun huomioon ottava toimialan yleinen tehostamistavoite. Samoin vahvistettaisiin menetelmät, miten tehostamistavoitteen toteutumista seurattaisiin ja miten tehostamistavoitteen toteutuminen otettaisiin huomioon verkkopalvelujen hinnoittelussa. Asetettavan tehostamistavoitteen tulisi kannustaa kaikkia verkkonhaltijoita tehokkaaseen toimintaan ja tehokkuuden parantamiseen. Tehostamistavoite tulisi määrittää siten, ettei tavoite ohjaisi verkkonhaltijan toimintaa tavalla, joka vaarantaisi maakaasun toimitusvarmuuden. Tehostamistavoitteita asetettaessa tulisi lisäksi ottaa huomioon, että Suomen maakaasuverkko on edelleen kehittämisvaiheessa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vahvistuspäätöksen voimassaoloajasta. Momentin 1 kohdan menetelmiä koskevaa päätöstä sovellettaisiin neljän vuoden pituisen valvontajakson ajan kuitenkin niin, että ensimmäinen valvontajakso olisi viiden vuoden pituinen. Ennen uuden valvontajakson alkamista maakaasumarkkinaviranomaisen tulisi valmistella uusi vahvistuspäätösluonnos, jossa päätöksen sisältämiä menetelmiä on tarpeen mukaan kehitetty valvonnasta saatujen kokemusten perusteella. Tämä luonnos maakaasumarkkinaviranomaisen tulisi saattaa riittävän julkisen keskustelun kohteeksi ennen seuraavaa valvontajaksoa koskevien uusien vahvistuspäätösten antamista. Uutta toimijaa koskeva vahvistuspäätös olisi voimassa vain kulumassa olevan valvontajakson loppuun, jotta uuteen toimijaan voitaisiin soveltaa samoja periaatteita kuin muihin toimijoihin. Muut kuin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut vahvistuspäätökset olisivat pääsääntöisesti voimassa toistaiseksi.

1 b §. Pykälä sisältäisi säännökset siitä, milloin maakaasumarkkinaviranomaisen etukäteen antamia vahvistuspäätöksiä voidaan muuttaa. Vahvistuspäätökseen kohdistuu hallintopäätöksenä oikeusvoimavaikutus, jonka perusteella päätöksen antanut viranomainen ei voi enää ottaa käsiteltäväkseen lainvoimaisesti ratkaistua asiaa, ellei se voi tukeutua nimenomaiseen, tällaiseen puuttumiseen oikeuttavaan toimivaltasääntöön. Direktiivin 25 artiklan 4 kohta puolestaan edellyttää, että maakaasumarkkinaviranomaisella on oikeus vaatia muutoksia verkkopalvelun ehtoihin.

Vahvistuspäätöstä voidaan muuttaa uudella päätöksellä ensinnäkin siinä tapauksessa, että päätöksen kohteena oleva toiminnanharjoittaja tekee aloitteen päätöksen muuttamisesta. Koska muut kuin valvontajaksoon perustuvat vahvistuspäätökset ovat pääsääntöisesti voimassa toistaiseksi, on päätöksiä aika ajoin tarvetta muuttaa. Päätöksen kohteena olevan toiminnanharjoittajan ollessa asian vireille panija ei ole tarvetta rajoittaa perusteita, joiden perusteella päätöstä voidaan muuttaa. Vahvistuspäätöksen antava viranomainen on joka tapauksessa velvollinen huolehtimaan siitä, että uusikin vahvistuspäätös täyttää säännösten asettamat vaatimukset.

Päätöksen kohteena olevan toiminnanharjoittajan lisäksi maakaasumarkkinaviranomainen voisi tehdä itse aloitteen vahvistuspäätöksen muuttamisesta. Tässä tapauksessa aloite voisi pohjautua alun perin myös toiminnanharjoittajan asiakkaan maakaasumarkkinaviranomaiselle tekemään tutkintapyyntöön. Maakaasumarkkinaviranomaisen aloitteesta vahvistuspäätöstä voitaisiin muuttaa säännöksessä mainituissa tapauksissa. Mikäli tarve vahvistuspäätöksen muuttamiseen perustuu maakaasumarkkinaviranomaisen tekemään virheeseen tai päätöksen antamisen jälkeen tulleeeseen uuteen selvitykseen, sovelletaan puolestaan hallintolain (434/2003) ja hallintolainkäyttölain (586/1996) yleisiä säännöksiä.

1 c §. Pykälässä säädettäisiin maakaasumarkkinaviranomaisen valvontajakson päätyttyä antamasta päätöksestä, jossa arvioitaisiin, onko verkkonhaltijan noudattama hinnoittelu ollut valvontajakson aikana kokonaisuudessaan säännösten ja 1 a §:n 1 momentin

1 kohdan tarkoittaman vahvistuspäätöksen mukaista. Verkkohinnoittelun tulisi täyttää niiden mukaiset vaatimukset koko valvontajakson aikana, mutta yksittäisinä vuosina niistä voisi olla poikkeamia. Valvontajaksoon perustuva tarkastelu mahdollistaisi verkkonhaltijalle pitkäjänteisemmät suunnittelu- ja toimintamahdollisuudet muun muassa investointien toteuttamiselle sekä antaisi paremmat mahdollisuudet ottaa huomioon esimerkiksi säätilan vaihteluiden aiheuttamat vaikutukset.

Maakaasumarkkinaviranomaiselle säädettäisiin toimivalta määrittää verkkonhaltijan valvontajakson aikana syntynyt verkkotoiminnan tuotto sekä arvioida, onko tämä tuotto säännösten ja valvontajaksoa varten annetun vahvistuspäätöksen mukainen. Maakaasumarkkinaviranomainen saisi toimivallan velvoittaa päätöksessään verkkonhaltija alentamaan siirtopalvelumaksujaan seuraavan valvontajakson aikana määrällä, jolla verkkotoiminnan tuotto on valvontajakson kuluessa ylittänyt kohtuullisen tuoton määrän tai oikeuttaa verkkonhaltijaa korottamaan siirtopalvelumaksujaan valvontajakson aikana sillä määrällä, jolla verkkotoiminnan tuotto on päättyneen valvontajakson kuluessa alittanut kohtuullisen tuoton määrän. Tasoitus toteutettaisiin yleisenä tasoituksena asiakkaille näitä koskevan hinnoittelun kautta. Verkkonhaltijalle olisi tarkoituksenmukaista antaa mahdollisuus myös kohtuullisen tuoton alittavan määrän tasoitukseen seuraavan valvontajakson kuluessa, koska muussa tapauksessa osa verkkonhaltijoista hinnoittelisi siirtopalvelumaksunsa jatkuvasti varmuuden vuoksi yli hyväksyttävän määrän, jotta tuottotavoite ei jäisi satunnaisen tai ennakoimattoman syyn vuoksi toteutumatta. Kohtuullisen tuoton alittavan määrän tasoitusjakso rajattaisiin seuraavaan valvontajaksoon. Tämän jälkeen tasoittaminen ei olisi enää mahdollista. Tasoitusjakson pituutta olisi tarkoituksenmukaista rajoittaa, jotta omistajan tuottovaatimuksen muuttuminen tai verkkonhaltijan omistajanvaihdos eivät johtaisi kohtuullisen tuoton alittavien määrien perimiseen pitkältä ajalta jälkikäteen. Merkittävän ylihinnonnoittelun ehkäisemiseksi verkkonhaltijan tulisi suorittaa palautuksen yhteydessä korkoa palautettavalle määrälle, jos verkkotoiminnan tuotto on

ylittänyt valvontajakson kuluessa kohtuullisen tuoton määrän vähintään 5 prosentilla. Alennettavaan määrään lisättävä korko laskettaisiin koko alennettavalle määrälle vuotuisena korkona päättyneen valvontajakson ajalta vahvistuspäätöksen mukaisesti määritetyn oman pääoman koron keskiarvon mukaan.

Pykälän 2 momentin mukaan maakaasumarkkinaviranomainen voisi erityisestä syystä pidentää 1 momentissa tarkoitettua tasotusjaksoa. Tasotusjakson pidentämiseen oikeuttava erityinen syy voisi olla esimerkiksi se, että maakaasumarkkinaviranomaisen tässä pykälässä tarkoitettu päätös on muutoksenhaun johdosta muuttunut merkittävästi tasotusjakson kuluessa. Tällaisessa tapauksessa tasotuksen toteuttaminen jäljellä olevan tasotusjakson kuluessa voisi johtaa sekä verkonhaltijan että tämän asiakkaiden kannalta epätarkoituksenmukaisen suuriin siirtopalvelumaksujen muutoksiin.

1 d §. Pykälässä säädettäisiin valvontajakson jatkumisesta ja vastuiden siirtymisestä verkonhaltijan luovuttaessa maakaasuverkko- liiketoiminnan uudelle toiminnanharjoittajalle tai verkonhaltijan sulautuessa toiseen verkonhaltijaan. Säännös sisältäisi verkkotoiminnan luovutusta koskevan yleisperiaatteen, jonka mukaan luovutettavaa tai siirtyvää verkkoliiketoimintaa koskevaa vahvistuspäätöstä sekä siihen liittyviä velvoitteita ja oikeuksia sovellettaisiin myös verkkoliiketoiminnan vastaanottavaan toiminnanharjoittajaan valvontajakson loppuajan. Luovutuksensaaja tai vastaanottava verkonhaltija vastaisi luovuttavan tai sulautuvan verkonhaltijan asiakkaille 1 c §:n mukaisesta siirtopalvelumaksujen palautuksesta myös siltä osin kuin palautus perustuisi luovutusta tai sulautumista edeltävään valvontajakson osaan. Vastaavasti luovutuksensaaja tai vastaanottava yhteisö saisi edukseen 1 c §:ssä tarkoitettun oikeuden siirtopalvelumaksujen korottamiseen myös siltä osin kuin oikeus perustuu luovuttajan tai sulautuvan verkonhaltijan toimintaan luovutusta tai sulautumista edeltävän valvontajakson osan aikana. Säännös vastaa tältä osin yhteisöjen sulautumista koskevan lainsäädännön varojen ja velkojen siirtymistä koskevaa periaatetta.

Siltä varalta, että siirtyvän vastuun määräs-

tä syntyisi epäselvyyttä, ehdotetaan pykälän 2 momenttiin säännöstä, jonka mukaan maakaasumarkkinaviranomaisen olisi annettava luovuttajan ja luovutuksensaajan pyynnöstä erillinen päätös, jossa vahvistetaan siirtyvä määrä luovutusajankohtana. Luovuttajalla ja luovutuksensaajalla olisi oikeus hakea muutosta päätökseen.

2 §. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisina toimivien maakaasumarkkinaviranomaisen sekä kauppaja teollisuusministeriön jälkikäteisestä valvontatoimivallasta. Viranomaisten valvontatoimivalta olisi jälkikäteistä, ellei toimivaltaa erikseen ole säädetty muualla laissa etukäteiseksi. Maakaasumarkkinaviranomaisen jälkikäteinen toimivalta käsittäisi muun muassa direktiivin 25 artiklan 1 kohdassa mainitut maakaasumarkkinaviranomaiselle kuuluvat valvonta- ja seuranta-tehtävät. Maakaasumarkkinaviranomaisen etukäteisestä toimivallasta säädettäisiin puolestaan 1 a §:ssä.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että valvontaviranomainen voisi päätöksessään määrätä ne nimenomaiset toimenpiteet, joilla valvottava velvoitetaan säännösten rikkomistapauksessa korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Direktiivin 25 artiklan 4 kohta edellyttää säännöksen täydentämistä tältä osin. Lisäksi valvontaviranomaisille annettaisiin toimivalta määrätä palautettavaksi yksittäisille asiakkaille näiltä maakaasumarkkinalain vastaisesti perityksi todettuja maksuja. Maakaasumarkkinaviranomaiselle ehdotettu toimivalta koskisi tältä osin niitä tapauksia, joissa maakaasumarkkinaviranomainen on nimenomaisesti todennut verkonhaltijan menettelleen valvottavien säännösten vastaisesti. Sen sijaan toimivalta ei ulottuisi verkonhaltijan tai tämän asiakkaan välisiin sopimusriitoihin, jotka kuuluvat yleisten tuomioistuinten ratkaistaviksi. Palautus koskisi muita kuin 1 c §:ssä tarkoitettuja valvontajaksoon perustuvia palautuksia. Oikeuskäytännön mukaan maakaasumarkkinaviranomaisena toimivalla Energiamarkkinavirastolla ei ole nykyisin toimivaltaa määrätä, millä nimenomaisella tavalla säännösten vastaiseksi todettu menettely tulisi korjata eikä toimivaltaa määrätä säännösten vastaisesti perittyjä maksuja palautettavaksi.

Pykälän 2 momentin mukaan valvontaviranomainen voisi asettaa velvoitepäätöksensä tehosteeksi uhkasakon. Säännöstä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että uhkasakko voitaisiin tarvittaessa asettaa myös 1 a—1 c §:n nojalla annettujen päätösten tehosteeksi. Tarvittaessa maakaasumarkkinaviranomainen voisi siten asettaa myös vahvistuspäätöksensä tehosteeksi uhkasakon.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan selventävää säännöstä, jolla viitataan tietojen antamista valvontaviranomaisille koskevaan 7 luvun 5 §:ään ja sen sisältämään omaan uhkasakkomenettelysäännökseen.

2 a §. Pykälässä säädettäisiin direktiivin 25 artiklan 5 kohdan edellyttämistä käsittelyaikavaatimuksista, joita maakaasumarkkinaviranomaisen tulee noudattaa verkonhaltijoista tehtyjen tutkimuspyyntöjen käsittelemisessä. Säännöksen mukaan maakaasumarkkinaviranomaisen on käsiteltävä verkonhaltijoita koskevat tutkintapyynnot kahden kuukauden kuluessa tutkintapyynnön vastaanottamisesta. Maakaasumarkkinaviranomainen voi pidentää käsittelylle asetettua määräaika, jos tutkintapyynnön käsittely edellyttää lisätietojen hankkimista. Jälkimmäisessä tapauksessa määräaika voidaan pidentää enintään kahdella kuukaudella, jonka jälkeen määräaika voidaan pidentää edelleen tutkintapyynnön tekijän suostumuksella.

Lain 1 a §:n mukaisten vahvistuspäätösten arvioidaan vähentävän maakaasumarkkinaviranomaisena toimivalle Energiamarkkinavirastolle tehtävien verkonhaltijoita koskevien tutkintapyyntöjen määrää. Direktiivin käsittelyaikavaatimuksen johdosta verkkovalvontaa ei käytännössä ole mahdollista järjestää riittävän tehokkaaksi ja uskottavaksi ilman siirtymistä osittain etukäteiseen valvontaan.

5 §. Maakaasumarkkinalain 7 lukuun lisättävässä 5 §:n uudessa 2 momentissa säädettäisiin maakaasumarkkinaviranomaisen asianomaisen virkamiehen oikeudesta tehdä tarkastus. Tarkastus koskisi maakaasumarkkinalain nojalla annettujen säännösten ja määräysten ja lain 7 luvun 1 a—1 d ja 2 §:n nojalla annettujen päätösten noudattamista. Valvottavaa toimintaa harjoittavan yhteisön tai laitoksen olisi vaadittaessa esitettävä tarkastusta toimittavalla virkamiehelle ne asiakirjat ja tietojärjestelmissään olevat tallenteet sekä

järjestettävä pääsy niihin maakaasulaitteisiin ja -laitteistoihin, joilla voi olla merkitystä maakaasumarkkinalain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten noudattamisen valvonnassa. Pykälässä säädettäisiin lisäksi tarkastusta toimittavan virkamiehen mahdollisuudesta ottaa maksutta jäljennöksiä tarkastettavista asiakirjoista sekä tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista.

Maakaasumarkkinaviranomaisena toimivan Energiamarkkinaviraston valvontatyössä saama kokemus on osoittanut, että tietyissä tapauksissa yrityskäynnin yhteydessä tutkittuilla asiakirjoilla ja niistä saaduilla tiedoilla on ollut ratkaiseva merkitys jonkin tietyn tapauksen ratkaisun kannalta. Nykyinen maakaasumarkkinalain 7 luvun 5 § ei riittävän selkeästi anna mahdollisuutta tämän tyyppisen toimintatavan käyttämiseen.

Maakaasumarkkinalain 7 luvun 5 §:ään lisättävässä uudessa 3 momentissa säädettäisiin maakaasumarkkinalain sisältämien lukuisten tiedonantovelvoitteiden noudattamatta jättämisen seuraamuksista. Ehdotettu säännös on samansisältöinen kuin nykyisin vastaavaan tarkoitukseen sovellettava 7 luvun 2 §. Muutettavan muutoksenhaku koskevan ehdotuksen vuoksi tiedonantovelvoitteiden täytäntöönpanosta joudutaan säätämään erikseen, koska maakaasumarkkinaviranomaisen 7 luvun 2 §:n nojalla antamia valvontapäätöksiä koskeva muutoksenhaku ehdotetaan ohjattavaksi markkinaoikeuteen. Tämä puolestaan ei ole tarkoituksenmukainen menettelytapa tiedonantovelvoitteen täytäntöönpanoa koskevien hallintopäätösten osalta.

7 §. Direktiivin 5 artikla edellyttää, että jäsenvaltiot varmistavat toimitusvarmuuteen liittyvien kysymysten seurannan. Maakaasumarkkinalain 7 lukuun lisättävässä 7 §:ssä tämä toimitusvarmuuden seuranta säädettäisiin maakaasumarkkinaviranomaisen tehtäväksi. Toimitusvarmuuden seurannassa tulisi seurata maakaasun tarjonnan ja kysynnän tasapainoa, maakaasuverkkojen laatua ja niiden ylläpidon tasoa, toimenpiteitä kysyntähuippujen kattamiseksi sekä maakaasun toimitusvajauksen hoitamiseksi. Maakaasumarkkinaviranomaisen tulee julkaista vuosittain heinäkuun 31 päivään mennessä toimitusvarmuutta koskeva kertomus, jossa esitel-

lään toimitusvarmuuden seurannasta saatuja tuloksia sekä mahdollisia toimenpiteitä, joita on toteutettu tai joita suunnitellaan ongelmien ratkaisemiseksi. Tämä kertomus tulee toimittaa viipymättä Euroopan yhteisöjen komissiolle.

9 luku. Erinäiset säännökset

4 §. Pykälä sisältäisi ehdotuksen maakaasumarkkinalain uudeksi muutoksenhaku-säännöksi. Maakaasumarkkinaviranomaisen päätöksiä koskeva muutoksenhaku ehdotetaan muutettavaksi kaksiportaiseksi.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta siltä osin kuin maakaasumarkkinaviranomaisen päätöksistä valitus ohjautuisi hallintolainkäyttölain pääsäännön mukaisesti alueellisiin hallinto-oikeuksiin. Näitä asioita olisivat muut kuin 2 momentissa erikseen mainitut asiat. Tärkeimpiä tässä momentissa tarkoitettuja asiaryhmiä olisivat lupa-asioissa annetut päätökset sekä tiedonantovelvoitteiden täyttämistä koskevat päätökset.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä asioista, joissa muutoksenhaku ohjattaisiin markkinaoikeuteen. Näitä asioita olisivat taloudellista sääntelyä koskevat 7 luvun 1 a—1 b §:ssä tarkoitettut etukäteisen toimivallan piiriin kuuluvat vahvistuspäätökset sekä 7 luvun 1 c—1 d ja 7 luvun 2 §:n mukaiset jälkikäteisen toimivallan piiriin kuuluvat markkinavalvontapäätökset. Valituksen käsittelyyn markkinaoikeudessa sovellettaisiin kilpailuoikeudellisten asioiden tapaan hallintolainkäyttölakia. Käsittelyn ja asiakirjojen julkisuudesta säädettäisiin erikseen markkinaoikeuslaissa (1527/2001).

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta kauppa- ja teollisuusministeriön sekä ensiasteen muutoksenhakutuomioistuinten antamiin päätöksiin. Maakaasumarkkinaviranomaiselle säädettäisiin oikeus hakea muutosta muutoksenhakutuomioistuimen antamaan päätökseen, jolla tuomioistuin on kumonnut maakaasumarkkinaviranomaisen antaman päätöksen tai muuttanut sitä.

4 a §. Pykälässä annettaisiin erityissäännöksiä maakaasumarkkinaviranomaisen päätösten täytäntöönpanokelpoisuudesta. Maa-

kaasumarkkinaviranomaisen lain 7 luvun 1 a—1 d ja 2 §:n nojalla antamat vahvistus- ja valvontapäätökset olisivat direktiivin 25 artiklan 5—6 kohdan edellyttämällä tavalla pääsääntöisesti täytäntöönpanokelpoisia muutoksenhausta huolimatta. Ehdotetun 7 luvun 2 §:n 1 momentin mukaista päätöstä, joka koskee virheellisesti perityn maksun palautusta yksittäiselle asiakkaalle tai päätöstä, joka koskee uhkasakon maksettavaksi tuottamisesta, ei kuitenkaan saisi panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen. Muutoksenhakutuomioistuin voisi lisäksi antaa määräyksiä päätösten täytäntöönpanosta hallintolainkäyttölain yleisten säännösten mukaisesti. Maakaasumarkkinaviranomaisen muiden kuin pykälässä mainittujen päätösten täytäntöönpanokelpoisuuteen sovellettaisiin hallintolainkäyttölain yleisiä säännöksiä.

5 §. Maakaasumarkkinalain 9 luvun 5 § muutettaisiin siten, että poikkeusluvalla tarkoitettaisiin siirtopalvelua koskevan poikkeusluvun lisäksi 2 luvun 4 a §:n tarkoitamia verkkoinvestointeja koskevia poikkeuslupia. Poikkeuslupia myönnettyään maakaasumarkkinaviranomaisen tulee ilmoittaa poikkeusluvista Euroopan yhteisöjen komissiolle direktiivin mukaisesti.

6 §. Direktiivillä on kumottu niin sanottu transit-direktiivi 91/296/ETY, koska direktiivin säännökset korvaavat transit-direktiivin säännökset. Vastaavasti kumottaisiin maakaasumarkkinalain transit-direktiiviin viit-täva 9 luvun 6 §.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Lain 4 luvun 7 §:n nojalla annettuja säännöksiä sovellettaisiin myös ennen lain voimaantuloa tehtyihin maakaasusopimuksiin. Ensimmäinen lain 7 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu valvontajakso alkaisi 1 päivänä tammikuuta 2005. Ensimmäinen valvontajakso olisi pituudeltaan viisi vuotta. Lain 7 luvun 2 a §:n säännöksiä sovellettaisiin tutkimuspyyntöihin, jotka maakaasumarkkinaviranomainen on vastaanottanut lain voimaantulon jälkeen. Lain 9 luvun 4 §:n 2 momentin säännöksiä muutoksenha-

usta maakaasumarkkinaviranomaisen päätöksiin sovellettaisiin 7 luvun 2 §:n nojalla annettuihin päätöksiin, joita koskevat asiat ovat tulleet vireille lain voimaantulon jälkeen.

3. Säättämisjärjestys

3.1. Säännösten ulottaminen voimassa oleviin maakaasusopimuksiin

Esityksen mukaan lain ja sen nojalla annettavia säännöksiä sovellettaisiin ennen lain voimaantuloa tehtyihin maakaasusopimuksiin.

Sopimussuhteiden pysyvyys kuuluu perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslain 15 §:ssä turvattu omaisuuden suojan piiriin. Taannehtivana pidettyyn puuttumiseen on perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä suhtauduttu kielteisesti, joskaan sopimussuhteiden koskemattomuus ei ole muodostunut ehdottomaksi (esimerkiksi sähkömarkkinalain 6 a luvun säätämistä koskeva lausunto PeVL 33/1998 vp sekä lausunnot PeVL 37/1998 vp, PeVL 48/1998 vp, PeVL 5/2002 vp ja PeVL 63/2002 vp). Omaisuuden suojaan puuttuvaa sääntelyä on arvioitava perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten kannalta.

Esityksen mukaan direktiivin liitteen säännökset, jotka koskevat kuluttajansuojatoimenpiteitä, pantaisiin täytäntöön kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella. Säännösten tavoitteena on kuluttajansuojaa koskevien vähimmäissäännösten ulottaminen maakaasukauppaan. Vastaavankaltaiset ehdot kysymyksessä oleviin oikeussuhteisiin voitaisiin johtaa myös muusta lainsäädännöstä kuten kuluttajansuojalaista (38/1978) ja varallisuusosoikeudellisista oikeustoimista annetusta laista (228/1929). Uusien säännösten soveltaminen nykyisiin sopimuksiin ei siten merkitse periaatteellista eikä vaikutuksiltaan useimmissa tapauksissa oleellista muutosta nykytilanteeseen, vaan lainmuutoksen voidaan katsoa pikemminkin selventävän nykyisiä oikeussuhteita. Sopimussuhdetta koskeviin keskeisiin ehtoihin kuten hinnoitteluun ei puututtaisi. Edellisen perusteella voidaan katsoa, että taannehtivuus tällaisessa tapauksessa on omaisuudensuojan kannalta kokonaisuutena kohtuullinen.

3.2. Maakaasuverkkotoiminnan sääntelyn muutokset

Maakaasumarkkinalain 7 luvun 1 a §:ään ehdotetun säännöksen mukaan maakaasumarkkinaviranomaisen tulee yksittäisillä päätöksillään vahvistaa verkonhaltijan ja järjestelmävastuuseen määrätyn siirtoverkonhaltijan palveluiden ehdot ja palveluiden hinnoittelua koskevat menetelmät ennen niiden käyttöönottamista. Säännöksiä on tarkasteltava perustuslain 15 §:n omaisuuden suoja koskevan sääntelyn näkökulmasta.

Perustuslakivaliokunta on omaksunut useita yleisiä arviointikriteerejä sille, milloin omaisuuden suojaan puuttuminen on mahdollista tavallisella lailla. Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan perustuslain 15 §:n säännöksen estämättä voidaan omistusoikeuden rajoituksista säätää tavallisella lailla, jos rajoitukset eivät loukkaa omistajan oikeutta omaisuutensa normaaliin, kohtuulliseen ja järkevään käyttämiseen (esim. PeVL 13/1989 vp, PeVL 3/1990 vp, PeVL 9/1990 vp, PeVL 19/1994 vp, PeVL 4/2000 vp). Perusoikeuksien rajoitusperusteiden tulee olla hyväksyttäviä ja rajoittamisen tulee olla painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatima. Rajoitusten on myös oltava suhteellisuusvaatimuksen mukaisia. Niiden tulee olla välttämättömiä hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi eikä rajoitus saa mennä pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoitusten taustalla olevan yhteiskunnallisen intressin painavuuden suhteessa rajoitettavaan oikeushyvään.

Perustuslakivaliokunta on aikaisemmin käsitellyt sähkö-, maakaasu- ja viestintäverkko- ja muun muassa kaapelilähetystoimintaa koskevan lain (PeVL 2/1986 vp), sähkömarkkinalain (PeVL 19/1994 vp), teletointaa koskevan lain (PeVL 1/1996 vp), telemarkkinalain (PeVL 47/1996 vp) ja maakaasumarkkinalain (PeVL 4/2000 vp) säätämisen sekä telemarkkinalain muutosten (PeVL 34/2000 vp ja PeVL 5/2001 vp), viestintämarkkinoita koskevan lainsäädännön muutosten (PeVL 8/2002 vp ja PeVL 61/2002 vp) ja sähkömarkkinalain muutoksen (PeVL 63/2002 vp) yhteydessä. Valiokunta on näissä yhteyksissä todennut kysymyksessä olevan erityinen, pelkästään määrätynlaiseen

toimintaan käytettävä omaisuus ja siihen kohdistuvat velvoitteet, joita velvoitteita valiokunta on pitänyt laadultaan omaisuuden tällaiseen erityisluonteeseen sopivina. Perustuslakivaliokunnan tähänastinen käytäntö voidaan tiivistää niin, että mainitunkaltaiset velvoitteet ovat kyseisen omaisuuden erityisluonne huomioon ottaen perustuslainmukaisia, jos velvoitteet perustuvat lain täsmällisiin säännöksiin ja ovat omistajan kannalta kohtuullisia.

Maakaasuverkkotoiminta muodostaa luonnollisen monopolin, sillä rinnakkaisen, kilpailevan verkon rakentaminen ei useimmiten ole taloudellisesti kannattavaa. Jakeluverkonhaltijoiden sekä järjestelmävastuuseen määrätyn siirtoverkonhaltijan monopoliasema on eräiltä osin vahvistettu maakaasumarkkinalain säännöksissä. Verkonhaltijalle on maakaasumarkkinalaissa asetettu verkon kehittämis-, liittämisen- ja siirtovelvollisuus. Maakaasumarkkinalakia koskevassa lausunnossa (PeVL 4/2000 vp) perustuslakivaliokunta on todennut, että maakaasun siirto- ja jakeluverkkotoiminnassa vallitsee ns. luonnollinen monopoli, jonka vuoksi maakaasuverkkotoiminnan sääntely on tarpeen ja hyväksyttävää. Valiokunta on myös viitannut siihen, että sääntelyn tavoitteena on lisätä kilpailua maakaasualalla.

Ehdotuksen mukainen ennakkolta tapahtuva verkonhaltijan palveluihin liittyvien ehtojen ja hinnoittelumenetelmien vahvistaminen valvontaviranomaisen toimesta rajoittaa verkkotoiminnan harjoittajan vapautta määrätä verkkotoiminnan ehdoista haluamallaan tavalla. Kyseisten ehtojen ja hinnoittelumenetelmien perusteet sekä valvontaviranomaisen toimivalta on kuitenkin määritelty laissa. Viranomaisen asettamilla ehdoilla ja hinnoittelumenetelmillä ei rajoiteta maakaasuverkon omistajan oikeutta omaisuutensa normaaliin, kohtuulliseen ja järkevään käyttöön. Säännöksissä verkonhaltijalle on turvattu oikeus kohtuullisen korvauksen perimiseen maakaasuverkon käyttäjiltä. Valvontaviranomaisen

vahvistettaviksi tulevista ehdoista ja hinnoittelumenetelmistä on jo nykyisellään säädetty maakaasumarkkinalaissa, eikä näihin säännöksiin esitetä merkittäviä muutoksia. Verkonhaltijan tulee nykyisinkin noudattaa näitä säännöksiä palveluidensa ehtoja asettaessaan. Vastaavasti maakaasumarkkinaviranomainen valvoo näiden säännösten noudattamista jälkikäteisesti. Tässä mielessä ehdotettu muutos vain täsmentää ja selkeyttää verkonhaltijoiden olemassa olevia velvoitteita. Toisaalta osittain etukäteinen valvontamenettely myös parantaa verkonhaltijoiden toimintaan vaikuttavien viranomaisratkaisujen ennakoitavuutta ja helpottaa siten verkonhaltijoiden toimintamahdollisuuksia. Verkonhaltijalla on oikeus hakea muutosta maakaasumarkkinaviranomaisen päätökseen. Maakaasumarkkinaviranomaisen lisääntyvien toimivaltuuksien vastapainoksi verkonhaltijoiden oikeusturvaa ehdotetaan samassa yhteydessä parannettavaksi siirtymällä kaksipuolaiseen muutoksenhakumenettelyyn. Ehdotettu valvontatavan muutos ei aiheuttaisi muutoksia valvottavien omaisuuden normaaliin ja järkevään käyttöön eikä sen arvioida muodostuvan verkonhaltijoille ja järjestelmävastuuseen määrätylle kohtuuttomaksi.

Edellä esitetyn perusteella voidaan arvioida, ettei ehdotettu verkkotoiminnan valvontatavan muutos muodostuisi omaisuudensuojan kannalta ongelmalliseksi.

3.3. Säättämisenjärjestyksen arviointi

Edellä todetuilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisenjärjestyksessä. Ehdotukseen liittyvien valtiosääntöoikeudellisten näkökohtien vuoksi hallitus pitää kuitenkin suotavana, että esityksestä pyydetäisiin perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maakaasumarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 31 päivänä toukokuuta 2000 annetun maakaasumarkkinalain (508/2000) 9 luvun 6 §,
muutetaan 2 luvun 9 §:n 3 momentti, 7 luvun 2 § sekä 9 luvun 4 ja 5 § sekä
lisätään 1 luvun 2 §:ään uusi 3 momentti, 2 lukuun uusi 4 a §, 4 lukuun uusi 7 §, 7 luvun 1 §:ään uusi 3 momentti, 7 lukuun uusi 1 a—1 d ja 2 a §, 7 luvun 5 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, 7 lukuun uusi 7 § sekä 9 lukuun uusi 4 a § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Tätä lakia sovelletaan myös biokaasuun, biomassasta peräisin olevaan kaasuun sekä muuhun kaasuun, jos kaasuja voidaan teknisesti ja turvallisesti syöttää maakaasuverkkoon ja siirtää kyseisessä verkossa. Kaasuun sovelletaan tällöin, mitä maakaasusta säädetään tässä laissa.

2 luku

Verkkotoiminnan yleiset velvoitteet ja hinnoitteluperiaatteet

4 a §

Maakaasumarkkinaviranomainen voi sille tehdystä hakemuksesta vapauttaa merkittäviä verkkoinvestointeja tekevän verkonhaltijan määrääjäksi 2 luvun 3 §:ssä säädetystä siirtovelvollisuudesta sekä 7 luvun 1 a §:ssä säädetystä ehtojen ja hinnoittelussa noudatettavien menetelmien vahvistamismenettelystä. Merkittävänä verkkoinvestointeina tässä yhtey-

dessä pidetään Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisen yhdysputken tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen ja varaston rakentamista, niiden kapasiteetin huomattavaa kasvattamista koskevaa investointia sekä niiden muuttamista siten, että muutos mahdollistaa uusien maakaasuntoimituslähteiden kehittämisen.

Edellytyksenä vapautuksen myöntämiselle on, että:

1. investointi lisää kilpailua maakaasuntoimituksissa ja parantaa toimitusvarmuutta;
2. investointia ei siihen liittyvien riskien vuoksi tehtäisi ilman maakaasumarkkinaviranomaisen myöntämää vapautusta;
3. investoinnin tekevä vapautuksen hakija ei ole investoinnin kohteeseen liittyvän verkon haltija;
4. investoinnista aiheutuvat kustannukset peritään investoinnin käyttäjiltä;
5. vapautus ei haittaa maakaasumarkkinoiden kilpailua, maakaasun sisämarkkinoiden tehokasta toimintaa eikä sen verkon tehokasta toimintaa, johon investoinnin kohde on liitetty.

Poikkeuslupa voidaan asettaa vapautuksen kesto ja jäsenvaltioiden rajat ylittävien yhdysputkien syrjimätöntä käyttöoikeutta

koskevia ehtoja sekä kapasiteetin hallintaa koskevia sääntöjä, jos ne eivät estä pitkäaikaisen sopimusten täytäntöönpanoa.

9 §

Jakeluverkossa siirtopalvelun hinta ei saa riippua siitä, missä asiakas maantieteellisesti sijaitsee verkonhaltijan toiminta-alueella. Jakeluverkonhaltijoiden yhdistäessä verkkotoimintansa tulee yksittäisten asiakkaiden maksuihin merkittäviä muutoksia aiheuttavat hinnoittelun muutokset kuitenkin toteuttaa maakaasumarkkinaviranomaisen ennen uuden hinnoittelun käyttöönottoa hyväksymän siirtymäajan kuluessa.

4 luku

Maakaasun myynti ja maakaasun käyttäjän asema

7 §

Kuluttajiin sovellettavista maakaasun myyntiä ja verkkopalveluja koskevista yleisistä sopimusehdoista säädetään kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella.

7 luku

Ohjaus ja valvonta

1 §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tulee julkaista vuosittain markkinoiden valvontaa koskeva kertomus sekä huolehtia valvontaan liittyvistä kansainvälisistä tiedonantovelvoitteista.

1 a §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tulee päätöksellään vahvistaa verkonhaltijan ja järjestelmävastuuseen määrätyn siirtoverkonhaltijan noudatettaviksi seuraavat palveluiden ehdot ja palveluiden hinnoittelussa noudattamat menetelmät ennen niiden käyttöönottamista:

1) menetelmät verkonhaltijan verkkotoiminnan tuoton ja siirtopalvelusta perittävien maksujen määrittämiseksi valvontajakson aikana;

2) verkonhaltijan siirtopalvelun ehdot;

3) verkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittamisestä perittävien maksujen määrittämiseksi; sekä

4) järjestelmävastuuseen määrätyn siirtoverkonhaltijan järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palveluiden ehdot sekä menetelmät palveluista perittävien maksujen määrittämiseksi.

Vahvistuspäätöksen tulee perustua 2 ja 3 luvussa sekä 4 luvun 6 §:ssä säädettyihin perusteisiin. Hinnoittelussa noudatettavien menetelmien vahvistamista koskevassa päätöksessä voidaan määrätä:

1) verkkotoimintaan sitoutuneen pääoman arvotuseriaatteista;

2) verkkotoimintaan sitoutuneelle pääomalle hyväksyttävän tuoton määrittämistavasta;

3) verkkotoiminnan tuloksen määrittämistavasta sekä sen edellyttämästä tuloslaskelman ja taseen oikaisusta;

4) verkkotoiminnan tehostamiseen kannustavasta tavoitteesta ja sen määrittämistavasta sekä menetelmästä, jolla tehostamistavoitetta sovelletaan hinnoittelussa; sekä

5) hinnoittelurakenteen määrittämistavasta, jos määrittämistapa on tarpeen verkkoon pääsyn toteuttamiseksi tai Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen täytäntöön panemiseksi taikka jos määrittämistapa liittyy järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palvelujen hinnoitteluun.

Vahvistuspäätös, jota sovelletaan 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin menetelmiin, on voimassa neljän vuoden pituisen ajan. Jos verkonhaltija on aloittanut toimintansa muihin verkonhaltijoihin sovellettavan valvontajakson ollessa kesken, on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu päätös kuitenkin voimassa tämän valvontajakson loppuun. Muut 1 momentissa tarkoitettut päätökset ovat voimassa toistaiseksi tai, jos erityistä syytä on, päätöksessä määrätyn ajan.

1 b §

Maakaasumarkkinaviranomainen voi muuttaa 1 a §:n 1 momentissa tarkoitettua vahvistuspäätöstä antamallaan uudella päätöksellä, jonka käsittely on tullut vireille verkonhaltijan tai järjestelmävastuuseen määrätyn siirtoverkonhaltijan hakemuksesta tai maakaasumarkkinaviranomaisen omasta aloitteesta.

Päätöstä voidaan muuttaa maakaasumarkkinaviranomaisen aloitteesta:

1) jos päätöksen kohde on antanut virheelisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat vaikuttaneet päätöksen sisältöön;

2) jos muutos perustuu lainsäädännön muuttumiseen tai muutoksenhakutuomioistuimen antamaan ratkaisuun;

3) jos muutokseen on painava syy päätöksen antamisen jälkeen tapahtuneen olosuhteiden olennaisen muutoksen taikka vanhentuneiden ehtojen tai hinnoittelujärjestelyjen uudistamisen johdosta; tai

4) jos muutos on tarpeen Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen täytäntöön panemiseksi.

1 c §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tulee 1 a §:ssä tarkoitetun valvontajakson päätyttyä antamallaan päätöksellä velvoittaa verkkonhaltija alentamaan 1 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen menetelmien perusteella määritettyjä siirtopalvelumaksujaan kuluvan valvontajakson aikana sillä määrällä, jolla verkkotoiminnan tuotto on päättyneen valvontajakson kuluessa ylittänyt kohtuullisen tuoton määrän, taikka oikeuttaa verkkonhaltija korottamaan siirtopalvelumaksujaan valvontajakson aikana sillä määrällä, jolla verkkotoiminnan tuotto on päättyneen valvontajakson kuluessa alittanut kohtuullisen tuoton määrän. Jos verkkotoiminnan tuotto on ylittänyt valvontajakson kuluessa kohtuullisen tuoton määrän vähintään 5 prosentilla, on alennettavaan määrään lisättävä korko, joka lasketaan koko alennettavalle määrälle vuotuisena korkona päättyneen valvontajakson ajalta 1 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun vahvistuspäätöksen mukaisesti määritetyn oman pääoman koron keskiarvon mukaan.

Maakaasumarkkinaviranomainen voi painavasta syystä pidentää 1 momentissa tarkoitettua tasotusjaksoa.

1 d §

Jos verkkonhaltija luovuttaa maakaasuverkoliiketoiminnan toiselle tai sulautuu toiseen toiminnanharjoittajaan 1 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun valvontajakson ollessa kesken, sovelletaan luovutuksen tai fuusion

johdosta toiselle siirtynyttä verkkotoimintaa koskevaa vahvistuspäätöstä luovutuksensaajaan tai vastaanottavaan yhteisöön valvontajakson loppuajan. Luovutuksensaaja tai vastaanottava yhteisö vastaa luovuttavan tai sulautuvan verkkonhaltijan asiakkaille 1 c §:n mukaisesta siirtopalvelumaksujen palautuksesta myös siltä osin kuin palautus perustuu luovutusta tai sulautumista edeltävään valvontajakson osaan. Luovutuksensaaja tai vastaanottava yhteisö saa vastaavasti edukseen 1 c §:ssä tarkoitetun oikeuden siirtopalvelumaksujen korottamiseen myös siltä osin kuin oikeus perustuu luovuttajan tai sulautuvan verkkonhaltijan toimintaan luovutusta tai sulautumista edeltävän valvontajakson osan aikana.

Maakaasumarkkinaviranomaisen on annettava luovuttajan ja luovutuksensaajan pyynnöstä erillinen päätös, jossa vahvistetaan 1 momentissa tarkoitettu määrä luovutusajankohtana.

2 §

Jos joku rikkoo tai laiminlyö tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjä velvoitteitaan, valvontaviranomaisen on velvoitettava hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Velvoitepäätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin virhe tai laiminlyönti tulee korjata sekä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu, jos palautukseen ei sovelleta 1 c §:ssä säädettyä palautusmenettelyä.

Valvontaviranomainen voi asettaa 1 momentissa sekä 1 a—1 c §:ssä tarkoitetun päätöksensä tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon asettamisessa ja sen tuomitsemisessa maksettavaksi noudatetaan uhkasakkolaissa (1113/1990) säädettyä menettelyä.

Valvontaviranomaiselle annettavia tietoja koskevan velvoitteen täytäntöönpanosta säädetään jäljempänä erikseen.

2 a §

Maakaasumarkkinaviranomaisen on käsiteltävä verkkonhaltijoita koskevat tutkintapyynnöt kahden kuukauden kuluessa tutkintapyynnön vastaanottamisesta. Maakaasumarkkinaviranomainen voi pidentää käsitteilylle asetettua määräaika enintään kahdella kuukaudella, jos tutkintapyynnön käsittely

edellyttää lisätietojen hankkimista. Tämän jälkeen määräaikaa voidaan pidentää tarvittaessa tutkintapyyntöön tekijän suostumuksella.

5 §

Maakaasumarkkinaviranomaisen asianomaisella virkamiehellä on oikeus tämän lain mukaisen valvontatehtävän toteuttamiseksi sekä maakaasumarkkinaviranomaisen antaman vahvistus- tai velvoitepäätöksen noudattamisen valvomiseksi toimittaa tarkastus. Valvottavaa toimintaa harjoittavan yhteisön tai laitoksen on vaadittaessa esitettävä tarkastusta toimittavalle virkamiehelle tarkastusta varten ne asiakirjat ja tietojärjestelmissään olevat tallenteensa sekä järjestettävä pääsy niihin maakaasulaitteisiin ja -laitteistoihin, joilla voi olla merkitystä tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten noudattamisen valvonnassa. Tarkastusta toimittavalla virkamiehellä on oikeus ottaa maksutta jäljennöksiä tarkastettavista asiakirjoista sekä tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista.

Jos joku rikkoo tai laiminlyö tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjä velvoitteitaan tietojen antamisesta tai toimittamisesta valvontaviranomaiselle, voi valvontaviranomainen velvoittaa hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Valvontaviranomainen voi asettaa päätöksensä tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon asettamisessa ja sen tuomitsemisessa maksettavaksi noudatetaan uhkasakkolaisissa säädettyä menettelyä.

7 §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tulee seurata maakaasun tarjonnan ja kysynnän tasapainoa, maakaasuverkkojen laatua ja niiden ylläpidon tasoa, toimenpiteitä kysyntähuippujen kattamiseksi sekä maakaasun toimitusvajauksen hoitamiseksi. Maakaasumarkkinaviranomaisen on julkaistava vuosittain heinäkuun 31 päivään mennessä maakaasun toimitusvarmuutta koskeva kertomus, jossa esitellään toimitusvarmuuden seurannasta saatuja tuloksia sekä mahdollisia toimenpiteitä, joita on toteutettu tai joita suunnitellaan ongelmien ratkaisemiseksi. Kertomus tulee toimittaa Euroopan yhteisöjen komissiolle.

9 luku

Erinäiset säännökset

4 §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei 2 momentissa toisin säädetä.

Maakaasumarkkinaviranomaisen 7 luvun 1 a—1 d ja 2 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valituksen käsittelyyn markkinaoikeudessa sovelletaan hallintolainkäyttölakia. Käsittelyn ja asiakirjojen julkisuudesta säädetään erikseen.

Kauppa- ja teollisuusministeriön tämän lain nojalla antamaan päätökseen sekä hallinto-oikeuden ja markkinaoikeuden antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Maakaasumarkkinaviranomaisella on oikeus hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeuden ja markkinaoikeuden päätökseen, jolla tuomioistuimien on kumonnut maakaasumarkkinaviranomaisen päätöksen tai muuttanut sitä.

4 a §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tämän lain 7 luvun 1 a—1 d ja 2 §:n nojalla antamaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei maakaasumarkkinaviranomainen päätöksessään toisin määrää. Päätöstä, joka koskee virheellisesti perityn maksun palauttamista yksittäiselle asiakkaalle tai päätöstä, joka koskee uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen. Muutoksenhakutuomioistuimella on lisäksi oikeus antaa määräyksiä päätösten täytäntöönpanosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

5 §

Jos hakijalle myönnetään poikkeuslupa, joka koskee maakaasun siirtopalvelun tarjoamisesta kieltäytymistä tai 2 luvun 4 a §:ssä tarkoitettua verkkoinvestointia, maakaasumarkkinaviranomaisen on noudatettava maa-

kaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 98/30/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2003/55/EY mainittua menettelyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2004.

Tämän lain 4 luvun 7 §:n nojalla annettuja säännöksiä sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin maakaasusopimuksiin.

Ensimmäinen 7 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu valvontajakso alkaa 1 päivänä tammikuuta 2005. Ensimmäinen valvontajakso on pituu-

deltaan viisi vuotta.

Lain 7 luvun 2 a §:n säännöksiä sovelletaan tutkimuspyyntöihin, jotka maakaasumarkkinaviranomainen on vastaanottanut tämän lain voimaantulon jälkeen.

Lain 9 luvun 4 §:n 2 momentin säännöksiä muutoksenhausta maakaasumarkkinaviranomaisen päätöksiin sovelletaan 7 luvun 2 §:n nojalla annettuihin päätöksiin, joita koskevat asiat ovat tulleet vireille tämän lain voimaantulon jälkeen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Naantalissa 24 päivänä kesäkuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Kauppa- ja teollisuusministeri *Mauri Pekkarinen*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

maakaasumarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 31 päivänä toukokuuta 2000 annetun maakaasumarkkinalain (508/2000) 9 luvun 6 §,
muutetaan 2 luvun 9 §:n 3 momentti, 7 luvun 2 § sekä 9 luvun 4 ja 5 § sekä
lisätään 1 luvun 2 §:ään uusi 3 momentti, 2 lukuun uusi 4 a §, 4 lukuun uusi 7 §, 7 luvun 1 §:ään uusi 3 momentti, 7 lukuun uusi 1 a—1 d ja 2 a §, 7 luvun 5 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, 7 lukuun uusi 7 § sekä 9 lukuun uusi 4 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

(uusi 3 momentti)

Tätä lakia sovelletaan myös biokaasuun, biomassasta peräisin olevaan kaasuun sekä muuhun kaasuun, jos kaasuja voidaan teknisesti ja turvallisesti syöttää maakaasuverkkoon ja siirtää kyseisessä verkossa. Kaasuun sovelletaan tällöin, mitä maakaasusta säädetään tässä laissa.

2 luku

Verkkotoiminnan yleiset velvoitteet ja hinnoitteluperiaatteet

(uusi)

4 a §

Maakaasumarkkinaviranomainen voi sille tehdystä hakemuksesta vapauttaa merkittäviä verkkoinvestointeja tekevän verkonhaltijan määrääjäksi 2 luvun 3 §:ssä säädetystä siirtovelvollisuudesta sekä 7 luvun 1a §:ssä säädetystä ehtojen ja hinnoittelussa noudatettavien menetelmien vahvistamismenettelystä. Merkittävänä verkkoinvestointeina tässä yhteydessä pidetään Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisen yhdysputken tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen ja varaston rakentamista, niiden kapasiteetin huomattavaa kasvattamista koskevaa inves-

tointia sekä niiden muuttamista siten, että muutos mahdollistaa uusien maakaasuntoimituslähteiden kehittämisen.

Edellytyksenä vapautuksen myöntämiselle on, että:

1. investointi lisää kilpailua maakaasuntoimituksissa ja parantaa toimitusvarmuutta;

2. investointia ei siihen liittyvien riskien vuoksi tehtäisi ilman maakaasumarkkinaviranomaisen myöntämää vapautusta;

3. investoinnin tekevä vapautuksen hakija ei ole investoinnin kohteeseen liittyvän verkon haltija;

4. investoinnista aiheutuvat kustannukset peritään investoinnin käyttäjiltä;

5. vapautus ei haittaa maakaasumarkkinoiden kilpailua, maakaasun sisämarkkinoiden tehokasta toimintaa eikä sen verkon tehokasta toimintaa, johon investoinnin kohde on liitetty

Poikkeuslupaan voidaan asettaa vapautuksen kestoa ja jäsenvaltioiden rajat ylittävien yhdysputkien syrjimätöntä käyttöoikeutta koskevia ehtoja sekä kapasiteetin hallintaa koskevia sääntöjä, jos ne eivät estä pitkäaikaisten sopimusten täytäntöönpanoa.

9 §

Jakeluverkossa siirtopalvelujen hinta ei saa riippua siitä, missä asiakas maantieteellisesti sijaitsee verkonhaltijan toiminta-alueella.

Jakeluverkossa siirtopalvelun hinta ei saa riippua siitä, missä asiakas maantieteellisesti sijaitsee verkonhaltijan toiminta-alueella. Jakeluverkonhaltijoiden yhdistäessä verkotoimintansa tulee yksittäisten asiakkaiden maksuihin merkittäviä muutoksia aiheuttavat hinnoittelun muutokset kuitenkin toteuttaa maakaasumarkkinaviranomaisen ennen uuden hinnoittelun käyttöönottoa hyväksymän siirtymäajan kuluessa.

---

4 luku

Maakaasun myynti ja maakaasun käyttäjän asema

(uusi)

7 §

Kuluttajiin sovellettavista maakaasun myyntiä ja verkkopalveluja koskevista yleisistä sopimusehdoista säädetään kauppaja teollisuusministeriön asetuksella.

7 luku

Ohjaus ja valvonta

1 §

(uusi 3 momentti)

Maakaasumarkkinaviranomaisen tulee julkaista vuosittain markkinoiden valvontaa koskeva kertomus sekä huolehtia valvontaan liittyvistä kansainvälisistä tiedonantovelvoitteista.

(Uusi 1 a—1d §)

2 §

Jos joku lyö laimin tähän lakiin tai sen nojalla annettuihin säännöksiin tai määräykseen perustuvan velvollisuutensa, valvontaviranomaisena toimiva kauppaja teollisuusministeriö tai maakaasumarkkinaviranomainen voi päätöksellään velvoittaa niskoittelijan määräajassa oikaisemaan laiminlyönnin. Määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla.

Tähän lakiin perustuvassa uhkasakkoa koskevassa asiassa noudatetaan, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

2 §

Jos joku rikkoo tai laiminlyö tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjä velvoitteitaan, valvontaviranomaisen on velvoitettava hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Velvoitepäätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin virhe tai laiminlyönti tulee korjata sekä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu, jos palautukseen ei sovelleta 1 c §:ssä säädettyä palautusmenettelyä.

Valvontaviranomainen voi asettaa 1 momentissa sekä 1 a—1 c §:ssä tarkoitetun päätöksensä tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon asettamisessa ja sen tuomitsemisessa maksettavaksi noudatetaan uhkasakkolaissa (1113/1990) säädettyä menettelyä.

Valvontaviranomaiselle annettavia tietoja koskevan velvoitteen täytäntöönpanosta säädetään jäljempänä erikseen.

(uusi)

2 a §

Maakaasumarkkinaviranomaisen on käsiteltävä verkonhaltijoita koskevat tutkintapyyntö kahden kuukauden kuluessa tutkintapyyntöön vastaanottamisesta. Maakaasumarkkinaviranomainen voi pidentää käsittelylle asetettua määräaikaa enintään kahdella kuukaudella, jos tutkintapyyntöön käsittely edellyttää lisätietojen hankkimista. Tämän jälkeen määräaikaa voidaan pidentää tarvittaessa tutkintapyyntöön tekijän suostumuksella.

5 §

(uusi 2–3 momentti)

Maakaasumarkkinaviranomaisen asianomaisella virkamiehellä on oikeus tämän lain mukaisen valvontatehtävän toteuttamiseksi sekä maakaasumarkkinaviranomaisen antaman vahvistus- tai velvoitepäätöksen noudattamisen valvomiseksi toimittaa tarkastus. Valvottavaa toimintaa harjoittavan yhteisön tai laitoksen on vaadittaessa esitettävä tarkastusta toimittavalle virkamiehelle tarkastusta varten ne asiakirjat ja tietojärjestelmissään olevat tallenteensa sekä järjestettävä pääsy niihin maakaasulaitteisiin ja -laitteistoihin, joilla voi olla merkitystä tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten noudattamisen valvonnassa. Tarkastusta toimittavalla virkamiehellä on oikeus ottaa maksutta jäljennöksiä tarkastettavista asiakirjoista sekä tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista.

Jos joku rikkoo tai laiminlyö tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjä velvoitteitaan tietojen antamisesta tai toimittamisesta valvontaviranomaiselle, voi valvontaviranomainen velvoittaa hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Valvontaviranomainen voi asettaa päätöksensä tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon asettamisessa ja sen tuomitsemisessa maksettavaksi noudatetaan uhkasakkolaissa säädettyä menettelyä.

(uusi)

7 §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tulee seurata maakaasun tarjonnan ja kysynnän tasapainoa, maakaasuverkkojen laatua ja niiden ylläpidon tasoa, toimenpiteitä kysyntähuippujen kattamiseksi sekä maakaasun toimitusvajauksen hoitamiseksi. Maakaasumarkkinaviranomaisen on julkaistava vuosittain heinäkuun 31 päivään mennessä maakaasun toimitusvarmuutta koskeva kertomus, jossa esitellään toimitusvarmuuden seurannasta saatuja tuloksia sekä mahdollisia toimenpiteitä, joita on toteutettu tai joita suunnitellaan ongelmien ratkaisemiseksi. Kertomus tulee toimittaa Euroopan yhteisöjen komissiolle.

9 luku

Erinäiset säännökset

4 §

Kauppa- ja teollisuusministeriö sekä maakaasumarkkinaviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

4 §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei 2 momentissa toisin säädetä.

Maakaasumarkkinaviranomaisen 7 luvun 1 a—1 d ja 2 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valituksen käsittelyyn markkinaoikeudessa sovelletaan hallintolainkäyttölakia. Käsittelyn ja asiakirjojen julkisuudesta säädetään erikseen.

Kauppa- ja teollisuusministeriön tämän lain nojalla antamaan päätökseen sekä hallinto-oikeuden ja markkinaoikeuden antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Maakaasumarkkinaviranomaisella on oikeus hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeuden ja markkinaoikeuden päätökseen, jolla tuomioistuin on kumonnut maakaasumarkkinaviranomaisen päätöksen tai muuttanut sitä.

(uusi)

4 a §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tämän lain 7 luvun 1 a—1 d ja 2 §:n nojalla antama päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei maakaasumarkkinaviranomainen päätöksessään toisin määrää. Päätöstä, joka koskee virheellisesti perityn maksun palauttamista yksittäiselle asiakkaalle tai päätöstä, joka koskee uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen. Muutoksenhakutuomioistuimella on lisäksi oikeus antaa määräyksiä päätösten täytäntöönpanosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

5 §

Jos hakijalle myönnetään poikkeuslupa kieltäytyä tarjoamasta maakaasun siirtopalvelua, maakaasumarkkinaviranomaisen on noudatettava maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 98/30/EY mainittua menettelyä.

5 §

Jos hakijalle myönnetään poikkeuslupa, joka koskee maakaasun siirtopalvelun tarjoamisesta kieltäytymistä tai 2 luvun 4 a §:ssä tarkoitettua verkkoinvestointia, maakaasumarkkinaviranomaisen on noudatettava maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 98/30/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2003/55/EY mainittua menettelyä.

6 §

Jos verkkojen kautta tapahtuvasta maakaasun siirrosta annetussa neuvoston direktiivissä 91/296/ETY tarkoitettua maakaasun siirrosta ei päästä sopimukseen, noudatetaan direktiivissä mainittua menettelyä.

6 §

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2005.

Tämän lain 4 luvun 7 §:n nojalla annettuja säännöksiä sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin maakaasusopimuksiin.

Ensimmäinen 7 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu valvontajakso alkaa 1 päivänä tammikuuta 2005. Ensimmäinen valvontajakso on pituudeltaan viisi vuotta.

Lain 7 luvun 2 a §:n säännöksiä sovelle-

taan tutkimuspyyntöihin, jotka maakaasumarkkinaviranomainen on vastaanottanut tämän lain voimaantulon jälkeen.

Lain 9 luvun 4 §:n 2 momentin säännöksiä muutoksenhausta maakaasumarkkinaviranomaisen päätöksiin sovelletaan 7 luvun 2 §:n nojalla annettuihin päätöksiin, joita koskevat asiat ovat tulleet vireille tämän lain voimaantulon jälkeen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.
